

ออนไลน์คอร์ส (Online Courses)

โดย ผ.ศ. วรณวิภา ดิตตะสิริ*

เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้รับการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว และเป็นที่ยอมรับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในทุกวงการ คำว่า "คอมพิวเตอร์" นั้นมีความหมายมากกว่า เครื่องไฟฟ้า (Electronic Machine) เครื่องหนึ่ง ถ้าเราสังเกตจะพบว่า ทุกสถาบันการศึกษา นับตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงอุดมศึกษา มีคอมพิวเตอร์ใช้กันอย่างแพร่หลาย นับตั้งแต่งานเพื่อการดำเนินงานและการบริหาร สถาบันการศึกษา ตลอดจนงานเพื่อการเรียนการสอน

คอมพิวเตอร์นับเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในขบวนการเรียนการสอนในปัจจุบัน ในแง่ของความก้าวหน้าและความเป็นเลิศทางวิชาการ การสร้างสังคมเชิงสารสนเทศ (Information Society) และคุณภาพทางการศึกษา แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า คอมพิวเตอร์จะสามารถแทนครูคนหนึ่งได้เสมอไป เพียงเป็น **เครื่องมือสำคัญ** ในขบวนการเรียนการสอนแบบใหม่เท่านั้น อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนอยากให้ผู้อ่านไม่ลืมว่า การเรียนโดยปราศจากการได้พบ ได้พูดคุย ได้ยินเสียง เพื่อย้ำเตือนในเรื่องมนุษยสัมพันธ์ วัฒนธรรม ประเพณี ระหว่างครูกับศิษย์นั้น ยังคงเป็นสิ่งจำเป็นอยู่ ในการสร้างบัณฑิตที่เป็นผู้ใหญ่ที่พร้อมมูลในตัวเอง

ขบวนการเรียนการสอนสมัยใหม่นั้น ได้รับผลกระทบจากเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะเครือข่าย Internet ซึ่งทำให้ชาวโลกสามารถติดต่อกันได้ตลอด 24 ชั่วโมง ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดในโลกใบนี้ทั้งแบบออฟไลน์ (off-line) อันได้แก่ การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) และแบบออนไลน์ (Online) อันได้แก่ การพูดคุยกันแบบโต้ตอบในทันที นอกจากนี้แต่ละองค์กร พยายามสร้างโฮมเพจของตัวเอง เพื่อประชาสัมพันธ์ตนเอง หรือให้ข้อมูลต่างๆ แก่สมาชิกในเครือข่ายได้ตลอดเวลา ทำให้มนุษย์สามารถได้รับข่าวสารได้ทันทีจากเครือข่าย Internet อันก่อประโยชน์มากมายในทุกวงการ สำหรับวงการศึกษานักศึกษา อาจารย์ สามารถแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันได้ตลอดเวลา ทำให้เกิดการพัฒนาความรู้และนับเป็นการสนับสนุนให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ได้เป็นอย่างดี เครือข่ายดังกล่าวจึงเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญอันหนึ่งของโลก และนับเป็นรูปแบบใหม่ของการศึกษา ซึ่งเป็น "การศึกษาแบบออนไลน์" (Online education) อันหมายถึงการศึกษาที่เกิดขึ้นทุกสถานที่ทุกเวลา

ดังนั้นนอกจากสื่อการสอนที่มีอยู่มากมายในปัจจุบัน ทั้งในรูปแบบแผ่นดิสก์ (Diskette) ม้วนเทป (Tape) ม้วนวิดีโอ (Video Tape) ตลอดจนในรูปแบบ ซีดีรอม (CD-ROM) แล้ว การนำองค์ความรู้ต่างๆ สำหรับการสอนในแต่ละรายวิชาลงในเครือข่าย Internet ก็เป็นเรื่องธรรมดาที่สถาบันการศึกษาทำกันอยู่เป็นปกติ และผู้เรียนสามารถใช้สื่อเหล่านี้เป็นแหล่งหนึ่ง

* อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

ของบทเรียนในแต่ละรายวิชา

ในบทความฉบับนี้ ผู้เขียนอยากจะเสนอห้องเรียนแบบออนไลน์ ซึ่งเป็นเสมือนห้องเรียนที่เปิดการเรียนการสอนตลอดเวลา 24 ชั่วโมง โดยที่ผู้เรียนในห้องเรียนดังกล่าว ไม่จำเป็นต้องอยู่ที่เดียวกัน ดังนั้นนักเรียนสามารถพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันได้ตลอดเวลา เพื่อความเข้าใจในรูปแบบของ "รายวิชาแบบออนไลน์" (Online Courses) ผู้เขียนขออธิบายถึงความหมายของวิชาแบบออนไลน์เสียก่อน

"Online Courses" นั้นเป็นรายวิชาที่เปิดสอนตลอด 24 ชั่วโมง ทั้งผู้เรียนและผู้สอนสามารถพูดคุย ติดต่อสื่อสารกันในเนื้อหาวิชาที่เรียน เสมือนหนึ่งห้องเรียนเปิดทำการเรียนการสอน 24 ชั่วโมง ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนในรายวิชานั้นๆ ตารางการเรียน รายละเอียดวิชานั้น ได้ตลอดเวลา

ในรายละเอียดของ Online Courses นั้นควรประกอบด้วย

1. การประชุม (Conference)

ผู้เรียนทุกคนและผู้สอนเสมือนอยู่ในห้องเรียนเดียวกัน สามารถประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในรายวิชานั้นๆ ได้ตลอดเวลา

2. แหล่งข้อมูล (Link Sharing)

สมาชิกทุกคนในห้องเรียนสามารถมีแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายวิชานั้นๆ ซึ่งค้นได้จากห้องเรียนออนไลน์นี้ได้ตลอดเวลาทันที

3. แหล่งตีพิมพ์ และเผยแพร่เอกสารประกอบการเรียน (Publication and Documents)

สมาชิกทุกคนในห้องเรียน สามารถตีพิมพ์ บทความที่มีเนื้อหาเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกคนอื่นๆ ในรายวิชานั้น เพื่อเผยแพร่หรือออกความเห็นต่างๆ ได้ตลอดเวลา นอกจากนี้อาจารย์สามารถเผยแพร่บทเรียนผ่านห้องเรียนออนไลน์นี้

4. ตารางเรียน (Class schedule)

สมาชิกทุกคนสามารถทราบตารางเรียนที่ทันต่อเหตุการณ์ตลอดเวลา

5. หลักสูตร (Syllabus)

สมาชิกทุกคนสามารถทราบตารางเรียนที่ทันต่อเหตุการณ์ตลอดเวลา

6. ข่าวสารส่วนตัว (Personal Messages)

สมาชิกแต่ละคนในห้องเรียนออนไลน์นี้สามารถติดต่อกันและกันเป็นส่วนตัว หรือเป็นกลุ่มได้ตลอดเวลา

7. กิจกรรมอื่นๆ

กิจกรรมอื่นๆ ที่ปรากฏในห้องเรียนปกติ เช่น การพูดคุยเป็นการส่วนตัว, การจัดการสอนแบบโต้ตอบทันที, การทำและส่งแบบออนไลน์, การมีป้ายประกาศที่ใช้ร่วมกัน เพื่อประชาสัมพันธ์ในห้องเรียน

ในปัจจุบัน Online Courses นั้นเป็นที่แพร่หลายในวงการศึกษา โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา Online Courses นับเป็นเครื่องมือสำคัญอันหนึ่งของขบวนการเรียนการสอนสมัยใหม่ ที่ทำให้นักเรียนและครู เสมือนหนึ่งอยู่ในห้องเรียนเดียวกัน และสามารถมีกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันได้ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง นับได้ว่าเป็นหนทางใหม่ของการจัดการเรียนการ

สอนในห้องเรียนโดยอาศัยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์เพิ่มโอกาสและคุณภาพทางการศึกษาให้แก่ครูและนักเรียน อย่างไรก็ตามผู้เขียนอยากจะให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงความเหมาะสม โดยพิจารณาจากธรรมชาติของรายวิชาแต่ละรายวิชาเป็นสำคัญ ตัวอย่างเช่น วิชาสัมมนาทางการตลาดนับเป็นตัวอย่างรายวิชาที่มีธรรมชาติเป็นการนำเสนอความรู้ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันข้อมูลหรือแหล่งข้อมูลซึ่งกันและกันตลอดเวลา มีปฏิสัมพันธ์เพื่อถกเถียงโต้แย้ง หรือเห็นด้วย ด้วยเหตุผลเพื่อหาข้อสรุป เหล่านี้จึงเหมาะอย่างยิ่งที่จะสนับสนุนให้จัดให้มีการเรียนแบบออนไลน์ โดยอาศัยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาเป็นเครื่องมือสำคัญ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษา สนับสนุนให้นักศึกษาสามารถพึ่งพาตนเองในการแสวงหาความรู้มากขึ้น และเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นๆที่เหมาะสมเข้าร่วมเป็นสมาชิกได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์จึงนับเป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญมากอันหนึ่งในการเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา และสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ ให้เกิดแก่การเรียนการสอน โดยเฉพาะการจัดรายวิชาแบบออนไลน์ (Online Courses) อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนอยากจะย้ำให้ตระหนักว่า การเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า (face-to-face) ยังคงควรมีอยู่ควบคู่ไปด้วยเสมอเพื่อคุณภาพทางการศึกษาที่สูงสุดให้เกิดขึ้นในวงการศึกษาไทยต่อไป

